

Моніторинг порушення прав журналістів в Дніпропетровській області за друге півріччя 2008 року

У другому півріччі 2008 року Дніпровський центр соціальних досліджень продовжив ведення моніторингу випадків порушення професійних прав журналістів. Характерною ознакою першої половини другого півріччя, що припадала на липень – вересень 2008 р., було відносно затишшя у місцевій медіа-сфері. Низька соціально-політична активність у липні традиційно пов'язана з періодом літніх відпусток. У серпні ж увага журналістів та громадськості була прикута до міжнародних подій – загострення військового конфлікту між Грузією та Росією, тому у зазначений період видимі порушення професійних прав журналістів на Дніпропетровщині не мали місця.

Вересень 2008 р.

Селище Софіївка Дніпропетровської області

У ніч з п'ятниці на суботу (12-13 вересня) була підпалена будівля редакції Софіївської газети «Вісті Софіївщини».

Злодії зламали вхідні двері та піднялися на другий поверх. Були відімкнені три кабінети та розлита і підпалена горюча речовина у коридорі. Завдяки закритим вікнам, будівля не згоріла, але, тим не менш, газета зазнала великих збитків.

Редактор газети звернулась до правоохоронних органів влади. Були опитані всі робітники редакції. Зараз триває розслідування та порушено кримінальну справу («Підпалили редакцію»//Зоря.№102. 16 вересня 2008 р. С. 1).

Листопад 2008 р.

М. Дніпропетровськ

Протягом 5 – 26 листопада точився конфлікт довкола імовірної зміни власників міського комунального 34 каналу, у якому були задіяні регіональні представники трьох політичних партій БЮТ, Блок Павла Лазаренка та Партія регіонів, впливова бізнес-структура місцевих підприємців Єрмолаєва та Шамотія, а також творчий колектив та керівництво цього телевізійного каналу. Початок конфлікту та характер його подальшого розгортання вказували на те, що він виходить далеко за межі типових корпоративних господарських спорів і набуває ознак резонансного суспільно-політичного явища, яке супроводжується масивними інформаційними атаками, гучними заявами міських високопосадовців та представників громадськості.

Передісторія

ЗАТ «Телевізійна служба Дніпропетровська» було засноване 29 жовтня 1993р. З 1994 р. 32 % його акцій належить Дніпропетровській міській раді. 36 % ділять між собою (на рівноцінні частки по 18 % кожна) голова правління ЗАТ «Телевізійна служба Дніпропетровська» Володимир Білий та директор КП «Дніпропетровська міська студія телебачення» Євген Надіон. Решта, 32 %, до квітня 2007 року належала экс-губернатору Дніпропетровської області Віктору Забарі (<http://ostro.org/articles/article-1071/>), а сьогодні знаходиться у розпорядженні кіпрського офшорного підприємства Arrowdeal Investments Limited, яке пов'язане з народним депутатом України Михайлом Соколовим. Однак обставини продажу пакету Забара до сих пір лишаються вкрай загадковими.

За інформацією з сайту «Остров» (<http://ostro.org/articles/article-1071/>), ще 7 березня 2007 року Забара повідомив всім утримувачам акцій про намір продати свій 32%

пакет акцій, однак керівництво каналу за браком коштів відмовилося придбати частку Забари. Інший власник, Дніпропетровська міськрада, спочатку відмовився придбати пакет акцій, посилаючись на низьку прибутковість підприємства. Згодом депутати міськради все-таки прийняли рішення про купівлю 32 % акцій і навіть передбачили з цією метою виділити 7,5 млн. гривень з міського бюджету. Проте операція з купівлі акцій не відбулася протягом встановлених законом 30 днів, після чого 7 квітня 2007 р. Віктор Забара продає свій пакет акцій раніше згаданий кіпрській офшорній компанії.

В свою чергу депутати міськради визнали незаконним продаж акцій та звернулись до прокуратури з вимогою анулювати результати операції (<http://www.akcent.dp.ua/articles/num/210>). Ознайомившись з суттю справи, прокуратура передала її далі до суду, але якимось загадковим чином матеріали до суду так і не дійшли. Від того часу міськрада більше не робила спроб повернути 32% частки акцій ЗАТ, а сама тема тимчасово зникла з газетних шпальт та екранів телеприймачів.

За словами Володимира Білого (<http://www.new-most.info/stories/leftside/8101/8102.htm>), з моменту заволодіння 32% акцій телекомпанії Михайлом Соколовим та протягом півтора року йому та його колезі Надіону пропонували продати свої частини акцій, проте він наполегливо відмовлявся це зробити. На початку листопада 2008 року конфлікт перейшов у активну фазу.

Хроніка конфлікту

4 листопада на міському інтренет-форумі у розділі «Журналістика» розміщується повідомлення, у якому йдеться про підготовку рейдерського захоплення 34 телеканалу (<http://gorod.dp.ua/forum/showthread.php?t=73998>). Серед іншого анонімний користувач розмістив також інформацію про те, що керівництво каналу у особі Володимира Білого та Євгена Надіона нібито, перевінувши низку незаконних фінансових обороток, продали свої частки акцій АОЗТ «Телевізійна служба Дніпропетровська» відомим дніпропетровським бізнесменам Шамотію та Єрмолаєву.

5 листопада на сайті званої в місті газети «Дніпро вечірній» з'являється стаття Юлії Вербицької «У города заберут 34 канал?», у якій журналістка, посилаючись на інформацію, розміщену на міському інтренет-форумі, також пов'язує імовірність силового захоплення 34 каналу з продажем 36% пакету акцій АОЗТ, що належали Євгену Надіону та Володимиру Білому, невідомим особам. За словами журналістки, ані прес-служба міської ради, ані самі керівники 34 каналу не прокоментували цю ситуацію. Новину одразу публікують всі дніпропетровські місцеві інформаційні сайти.

6 листопада заступник міського голови Ірина Зайцева скликала брифінг у зв'язку з появою в ЗМІ інформації про зміну власників та імовірне рейдерське захоплення 34 муніципального каналу («Смена собственника 34 канала без согласия горсовета невозможна»//Наше місто. № 160(2898), 8 листопада 2008р. С. 3). Зокрема заступник мера заявила, що: «На сьогоднішній день немає офіційної інформації про те, що частина долі або якась доля акцій цього АОЗТ передана, продана чи дарована». Окрім того, Ірина Зайцева запевнила, що реєстратор – «Укрсоцбанк» не підтверджує факт передачі акцій жодного з власників телеканалу.

Не дивлячись на запевнення заступника міського голови, **10 листопада** для з'ясування ситуації довкола 34 каналу скликається позачергова сесія Дніпропетровської міської ради. У підсумку 64 голосами (члени фракцій БЮТ, Блоку Лазаренка та Партії регіонів) з 89 присутніх депутатів було прийнято проект рішення, перший пункт якого передбачав: *«Запропонувати проведення реорганізації АТЗТ «Телевізійна служба Дніпропетровська, код ЄДРПОУ 20264089, у товариство з обмеженою відповідальністю з можливістю збільшення статутного капіталу цього товариства [...]», а третій – «Рекомендувати міському голові своїм розпорядженням дати доручення провести службове розслідування відносно КП «Дніпропетровська міська студія телебачення» Дніпропетровської міської ради, відсторонивши директора підприємства Надіона Є.Е.*

від виконання своїх службових обов'язків на час проведення розслідування» (<http://ric.ua/index.php?newsid=47373>). Однак міський голова Іван Куліченко не погоджується на відсторонення Євгена Надіона на момент проведення розслідування.

12 листопада з офіційною заявою з приводу ситуації довкола 34 каналу виступив Секретаріат Дніпропетровської обласної організації національної спілки журналістів України. Зокрема, секретаріат НСЖУ висловився за підтримку трудового колективу каналу і недопущення порушення редакційної угоди. Окрім того, місцевий осередок НСЖУ звернувся до депутатів Дніпропетровської міської ради з вимогою керуватися виключно законом та положеннями Статуту КП, які не містять підстав, відповідно до яких міськрада намагалася відсторонити керівництво каналу. Також члени спілки закликали своїх колег до солідарності з працівниками 34 каналу та утриматися від інформаційних маніпуляцій, що дестабілізують ситуацію довкола каналу (<http://www.akcent.dp.ua/articles/num/221>). Услід за НСЖУ на підтримку працівників 34 телеканалу та його нинішнього керівництва висловилися ведучі журналісти та громадські діячі області.

17 листопада почала роботу спеціальна комісія Дніпропетровської міської ради з розслідування ситуації довкола 34 каналу (<http://www.new-most.info/news/politics/8088.htm>). Як виявилось, Євген Надіон та Володимир Білий дійсно передали частину своєї 36% долі акцій у розмірі 32 % ТОВ «Агро-Весна» (<http://www.new-most.info/stories/leftside/8505/8530.htm>), де вони разом з власником компанії «АЛЕФ» Вадимом Єрмолаєвим виступають співзасновниками («Как разворовали 34 канал»//Днепр печерний. №176, 19 ноября 2008г. С.2).

20 листопада було проведено позачергове зібрання акціонерів АОЗТ «Телевізійна служба Дніпропетровська». У зібранні нібито приймали участь: управління комунальної власності міськради у особі Олександра Тимошенко, компанія Argowdeal Investments Limited у особі Сергія Коби та Ігор Горобець, якого пізніше було обрано головою ліквідаційної комісії. Одноставно було прийнято рішення про створення ліквідаційної комісії та початок ліквідації АОЗТ «Телевізійна служба Дніпропетровська» шляхом перетворення на Товариство з обмеженою відповідальністю з тією ж назвою у двомісячний термін. Керівний та творчий склад телекомпанії мав би також змінитися (<http://www.new-most.info/news/others/8334.htm>). На прохання журналістів прокоментувати зібрання акціонерів 34 каналу секретар Дніпропетровської міської ради Олександр Тимошенко не надав чіткої відповіді (<http://www.new-most.info/photo-report/photo-society/8372.htm>).

24 листопада починається безстрокове голодування співробітників телеканалу та пряма трансляція телевізійного марафону на підтримку 34 каналу (<http://www.new-most.info/video/8394.htm>).

25 листопада. Заяви відносно конфлікту довкола 34 каналу зробили міський голова Іван Куліченко, Голова Дніпропетровської облдержадміністрації Віктор Бондар та голова Дніпропетровської обласної ради Юрій Вілкул. Високопосадовці закликали вирішувати конфлікт виключно в правовому полі та висловилися про недопустимість розгортання силового сценарію розвитку подій ([http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/\(docweb\)/4CA771AE7BC20A0DC225750C004CAA64?OpenDocument](http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/(docweb)/4CA771AE7BC20A0DC225750C004CAA64?OpenDocument), <http://www.new-most.info/news/society/8408.htm>).

Розв'язка

26 листопада. Припинення голодування. У прямому ефірі 34 каналу зібрались Володимир Білий, Євген Надіон, Олег Царьов, Загід Краснов та Михайло Соколов. Сторони домовились врегулювати конфлікт виключно в межах правових механізмів. Окрім того було досягнуто згоди з приводу того, що будь-які рішення, які будуть прийматися відносно телеканалу, не будуть уражати інтереси а ні трудового колективу, а

ні керівництва підприємства (<http://akcent.dp.ua/news/num/1001>). Учасники переговорів повідомили, що конфлікт довкола каналу остаточно вичерпаний.

Проте деталі прийнятих сторонами домовленостей не стали надбанням громадськості. Жоден телеканал, друковане чи електронне видання, втім як і міські посадовці, не розголошували подробиці тих спірних питань, з приводу яких було знайдено компроміс. Досі не відомо, чи буде змінено юридичний статус АОЗТ «Телевізійна служба Дніпропетровська», яка частка підприємства буде належати громаді міста та як буде розподілено акційний пакет серед інших учасників товариства. У повідомленні міського голови щодо вирішення конфлікту міститься лише мало помітне припущення, що канал можливо перетворять на відкрите акціонерне товариство (<http://dniprorada.gov.ua/ru/novini/zagaljni-novini/konflikt-navkolo-34-telekanalu-majzhe-vicherpano-misjkij-golova-dnipropetrovsjka.html>).

Як продемонстрували результати експертного опитування, проведеного Дніпровським центром соціальних досліджень у листопаді-грудні 2008 року, події довкола 34 каналу стали найбільш знаковими та визначальними для місцевої журналістики у році, що минув. Ряд експертів відзначають, що ситуація з 34 каналом виступає лише одним з невідворотних проявів політичних процесів на регіональному рівні. Так, політичний оглядач газети «День» Юрій Райхель, говорячи про однаковість місцевих депутатів від БЮТ, «Блоку Лазаренка» та Партії регіонів у питанні відсторонення керівництва 34 каналу від виконання своїх обов'язків та переведення АОЗТ у ТОВ, вважає, що «поки партійні боси у Києві з'ясовують стосунки, прораховують можливі коаліційні розклади, вирішують, бути чи не бути достроковим виборам, в регіонах політичні лідери вирішують власні проблеми. Найчастіше не політичні, а свої бізнесові. При цьому партійне забарвлення не має істотної ролі, оскільки у лавах тієї чи іншої політичної організації, фракції місцевої ради вони опинилися з випадкових причин. І якщо партійна приналежність заважає комерції, то її відкидають як вже непотрібне маскування. Довкола комерційних питань виникають більш-менш стійкі союзи у найближчому минулому непримиренних політичних опонентів. В Дніпропетровську є конкретні місцеві комерційні інтереси, які привели політичні сили до союзу. І ці союзи будуть настільки довговічними, наскільки довговічні ці комерційні інтереси» (<http://akcent.dp.ua/articles/num/271>, <http://akcent.dp.ua/news/num/965>).

Отже випадок з 34 каналом продовжив хроніку рейдерських захоплень дніпропетровських ЗМІ місцевими політико-бізнесовими колами, які активно залучилися до процесу перерозподілу міського медіа-простору, і, очевидно, конфлікт довкола популярного муніципального телебачення не стане останньою межею цього протистояння.

16 листопада до ефіру на 34 каналі не було допущено показ матеріалів, відзнятих студією «Резонанс-ТБ» в межах проекту «Тема тижня». («Канализация»//Лица, № 92. 19 ноября 2008 г., С. 3). За словами головного редактора передачі Марини Деобальд, їм було відмовлено за півгодини до ефіру. Такі дії керівництва каналу вона пов'язувала з включенням до програми сюжету «Полювання на акції», який висвітлював подробиці конфлікту довкола каналу. За словами редактора передачі, у сюжеті було надано слово всім сторонам, задіяним у історії, тому зняття з ефіру є обмеженням свободи слова.

Грудень 2008р.

М. Дніпропетровськ

12 грудня під час позачергової сесії Дніпропетровської міської ради депутат Анжеліка Пилипенко закликала депутатів направити позив до суду та звернення до Національної ради з питань телебачення та радіомовлення з вимогою вжити заходів щодо місцевого 11 телеканалу, який у своєму ефірі 2 та 10 грудня розмістив сюжети, що

містили недостовірну інформацію. 2 грудня вийшов сюжет про зняття з посади депутатами міськради начальника ЖЕКу № 34, що насправді не мало місця, оскільки депутати не мають таких повноважень. В сюжеті від 10 грудня мова йшла про ремонтування будинку № 22 по вул. Янгеля. У обох випадках згадувалась організація «Самодопомога», за участі якої, відповідно до сюжетів, були вирішені ці проблеми. Посилання на рекламу телеканал під час ефіру не робив.

У зв'язку з цим низка депутатів запропонували вести моніторинг інформації про діяльність міської ради до виходу у ефір або за підсумками декількох передач.

Насамкінець депутати вирішили передати питання на розгляд спеціальної комісії, яка за результатом своєї роботи вирішить, чи буде Дніпропетровська міська рада подавати в суд на 11 канал (<http://ric.ua/index.php?newsid=475253>, «Непреодолима любовь к телевидению»// Дніпровська правда. № 50. 19 декабря 2008 г. С. 6).

15 грудня сталася пожежа у приміщенні редакції рекламного щотижневика «Мегаполіс», причиною якої був навмисний підпал. Правоохоронці затримали двох осіб, які скоїли підпал, розбивши вікно та вкинувши до приміщення редакції пляшку із запалюючою сумішшю. (<http://dniprograd.org/ua/news/events/1722>). Чи пов'язаний цей злочин з професійною діяльністю працівників редакції наразі не з'ясовано.